

Προηγούμενη έκδοση

Α' Ενότητα

Οι κάρτες

Ένα εργαλείο για τη μελέτη του κόσμου

«Με μια κυλινδρική σφαιρική κάρτα κίτρινος μέσο στο πρώτο μέρος της Γης την άκρη. Γνώρισε χώρες και λαούς κι έδωκε στους ξένους όψεις, μα όταν ξαναγύρισε έδωκε μ' ασεύς εσμένους».

Μητρο Γαλακίτης

Στην ενότητα αυτή θα μάθετε για:

- ✓ τον κόσμο
- ✓ τα είδη των καρτών
- ✓ την ταυτολογία (τίτλο και υπόμνημα) του κάρτη
- ✓ την κλίμακα του κάρτη
- ✓ τον προσανατολισμό με τη βοήθεια του κάρτη

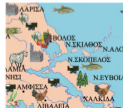

Τρέχουσα έκδοση

Α' Ενότητα

Οι κάρτες

Ένα εργαλείο για τη μελέτη του κόσμου

«Με μια κυλινδρική σφαιρική κάρτα κίτρινος μέσο στο πρώτο μέρος της Γης την άκρη. Γνώρισε χώρες και λαούς κι έδωκε στους ξένους όψεις, μα όταν ξαναγύρισε έδωκε μ' ασεύς εσμένους».

Μητρο Γαλακίτης

Στην ενότητα αυτή θα μάθετε για:

- ✓ τον κόσμο
- ✓ τα είδη των καρτών
- ✓ την ταυτολογία (τίτλο και υπόμνημα) του κάρτη
- ✓ την κλίμακα του κάρτη
- ✓ τον προσανατολισμό με τη βοήθεια του κάρτη

Προηγούμενη έκδοση

Κεφάλαιο 2α

Τα είδη χαρτών

Στη κεφαλαίο από τη μέλιτα:

- για τα διαφορετικά είδη των χαρτών
- να βρίσκετε τις κύριες πληροφορίες που δίνει ο χάρτης

Παρατηρήστε τους παραπάνω χάρτες και συζητήστε ποιες πληροφορίες μπορείτε να πάρετε από αυτούς.

Οι χάρτες αυτοί απεικονίζουν την Ελλάδα, αλλά ο καθένας μός δίνει διαφορετικές πληροφορίες για τη χώρα μας. Υπάρχουν χάρτες που είναι βασικοί για κάθε τόπο, αφού μας δίνουν πληροφορίες για τη μορφή του εδάφους και για τα έργα των ανθρώπων πάνω σε αυτό. Οι χάρτες αυτοί ονομάζονται **γενικοί**. Υπάρχουν επίσης οι χάρτες που αναφέρονται σε ένα χαρακτηριστικό θέμα, που μπορεί να ενδιαφέρει μόνο ορισμένους ανθρώπους. Διαφορετικοί χάρτες ενδιαφέρον είναι ναυτικοί, έναν πεζοπόρο, έναν άνθρωπο που χρησιμοποιεί το μετρό ή τις αστικές συγκοινωνίες ή κάποιον που θέλει να μάθει τις μεταβολές της θερμοκρασίας σε έναν τόπο. Οι χάρτες αυτοί ονομάζονται **θεματικοί**.

Τρέχουσα έκδοση

Κεφάλαιο 2α

Τα είδη χαρτών

Στη κεφαλαίο από τη μέλιτα:

- για τα διαφορετικά είδη των χαρτών
- να βρίσκετε τις κύριες πληροφορίες που δίνει ο χάρτης

Παρατηρήστε τους παραπάνω χάρτες και συζητήστε ποιες πληροφορίες μπορείτε να πάρετε από αυτούς.

Οι χάρτες αυτοί απεικονίζουν την Ελλάδα, αλλά ο καθένας μός δίνει διαφορετικές πληροφορίες για τη χώρα μας. Υπάρχουν χάρτες που είναι βασικοί για κάθε τόπο, αφού μας δίνουν πληροφορίες για τη μορφή του εδάφους και για τα έργα των ανθρώπων πάνω σε αυτό. Οι χάρτες αυτοί ονομάζονται **γενικοί**. Υπάρχουν επίσης οι χάρτες που αναφέρονται σε ένα χαρακτηριστικό θέμα, που μπορεί να ενδιαφέρει μόνο ορισμένους ανθρώπους. Διαφορετικοί χάρτες ενδιαφέρον είναι ναυτικοί, έναν πεζοπόρο, έναν άνθρωπο που χρησιμοποιεί το μετρό ή τις αστικές συγκοινωνίες ή κάποιον που θέλει να μάθει τις μεταβολές της θερμοκρασίας σε έναν τόπο. Οι χάρτες αυτοί ονομάζονται **θεματικοί**.

Προηγούμενη έκδοση

Κεφάλαιο 4ο

Η ταυτότητα του κάρτη: Κλίμακα

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθεις:

- π είναι η κλίμακα του κάρτη
- πώς να υπολογίζετε αποστάσεις με τη βοήθεια της κλίμακας

Εικόνα 4.1 Γεωγραφολογικός χάρτης της Ελλάδας

Η κλίμακα του κάρτη

Η Σπάρτη και η Αθήνα, δύο πόλεις-κρήνη της αρχαϊότητας, οι οποίες άνω γυαρίζουμε είναι άνω ανταλλάτουμε μεταξύ τους. Άνω απάνω πάλι η μία από την άλλη. Άς τις εντοπίσουμε στον χάρτη της Ελλάδας (εικόνα 4.1), για να θρούμε τη μεταξύ τους απόσταση σε επίπεδο γραμμών.

Τρέχουσα έκδοση

Κεφάλαιο 4ο

Η ταυτότητα του κάρτη: Κλίμακα

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθεις:

- π είναι η κλίμακα του κάρτη
- πώς να υπολογίζετε αποστάσεις με τη βοήθεια της κλίμακας

Εικόνα 4.1 Γεωγραφολογικός χάρτης της Ελλάδας

Η κλίμακα του κάρτη

Η Σπάρτη και η Αθήνα, δύο πόλεις-κρήνη της αρχαϊότητας, οι οποίες άνω γυαρίζουμε είναι άνω ανταλλάτουμε μεταξύ τους. Άνω απάνω πάλι η μία από την άλλη. Άς τις εντοπίσουμε στον χάρτη της Ελλάδας (εικόνα 4.1), για να θρούμε τη μεταξύ τους απόσταση σε επίπεδο γραμμών.

Προηγούμενη έκδοση

Κεφάλαιο 5ο

Κάθε χάρτης είναι προσανατολισμένος, δηλαδή δείχνει τα τέσσερα σημεία του οριζонта. Το πάνω μέρος του χάρτη είναι ο Βορράς, το κάτω μέρος του χάρτη είναι ο Νότος, δεξιά του χάρτη βρίσκεται η Ανατολή και αριστερά του χάρτη η Δύση.

Εικόνα 5.3 Γεωγραφικός χάρτης Ελλάδας

Χρησιμοποιώντας τον παραπάνω γεωγραφικό χάρτη της Ελλάδας προσδιορίστε τη θέση της Αθήνας σε σχέση με τον Βόλο και τη Ρόδο.

Η πυξίδα

Η πυξίδα είναι ένα όργανο που μας βοηθάει να προσανατολιζόμαστε. Ο Βορράς είναι το σημείο του οριζಂತου που δείχνει πάνω η μαγνητική βελόνα της πυξίδας.

Γνωρίζοντας πώς χρησιμοποιείται η πυξίδα προσανατολιστείτε στον χώρο δείχνοντας και τα άλλα σημεία του οριζಂತου.

Εικόνα 5.4 Πυξίδα

Τρέχουσα έκδοση

Κεφάλαιο 5ο

Κάθε χάρτης είναι προσανατολισμένος, δηλαδή δείχνει τα τέσσερα σημεία του οριζಂತου. Το πάνω μέρος του χάρτη είναι ο Βορράς, το κάτω μέρος του χάρτη είναι ο Νότος, δεξιά του χάρτη βρίσκεται η Ανατολή και αριστερά του χάρτη η Δύση.

Εικόνα 5.3 Γεωγραφικός χάρτης Ελλάδας

Χρησιμοποιώντας τον παραπάνω γεωγραφικό χάρτη της Ελλάδας προσδιορίστε τη θέση της Αθήνας σε σχέση με τον Βόλο και τη Ρόδο.

Η πυξίδα

Η πυξίδα είναι ένα όργανο που μας βοηθάει να προσανατολιζόμαστε. Ο Βορράς είναι το σημείο του οριζಂತου που δείχνει πάνω η μαγνητική βελόνα της πυξίδας.

Γνωρίζοντας πώς χρησιμοποιείται η πυξίδα προσανατολιστείτε στον χώρο δείχνοντας και τα άλλα σημεία του οριζಂತου.

Εικόνα 5.4 Πυξίδα

Προηγούμενη έκδοση

Κεφάλαιο 5ο

Γεωγραφικό χημικό

Προσανατολισμός: προσδιορισμός θέσης, πορείας ή καταύθυνσης κάποιου με βάση το σημείο του ορίζοντα

Πυξίδα: όργανο προσανατολισμού βασισμένο στην ιδιότητα που έχει η μαγνητική βελόνα να δείχνει πάντα τον Βορρά

Στερεή θέση: η θέση ενός τόπου, ανθρώπου ή αντικείμενου σε σχέση πάντα με τη θέση ενός άλλου τόπου, ανθρώπου ή αντικείμενου

Ορατικά φαινόμενα

Με τις αράδες μας επιλέγαμε περιοχές της Ελλάδας με αρχαιολογικό ενδιαφέρον και προσδιορίζαμε τη σχετική θέση τους ως προς τους Δελφούς, για τους οποίους οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν ότι ήταν το «κέντρο της Γης».

Αν θέλεις, διάβασε κι αυτό...

Τα όρη της Ελλάδας...

Το **Όρμηνο** είναι το βορειότερο τμήμα του νομού Έβρου, το ακρότατο σημείο της χώρας μας στον Βορρά, στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα.

Η **Γαβιάς** είναι το νοτιότερο όρος του κρούσιμους. Το νικό ημιορεινό είναι 5.000 μέτρα πρην. Σήμερα ζουν εκεί περίπου 50 άνθρωποι μόνο.

Η **Μεγίστη**, στο ανατολικότερο σημείο της Ελλάδας, λέγεται αλλιώς και Καστελόλαφο. Ανήκει από τα μακροστενές αυτές μέγας δύο χιλιόμετρα περίπου.

Οι **Θιωνεί** ή αλλιώς Φωνεί, το μικρό νησί του νομού της Κέρκυρας είναι το δυτικότερο σημείο της Ελλάδας. Οι κάτοικοί του είναι άρατοι ναυτικοί και ψαράδες.

© αναγραφές

Τρέχουσα έκδοση

Κεφάλαιο 5ο

Γεωγραφικό χημικό

Προσανατολισμός: προσδιορισμός θέσης, πορείας ή καταύθυνσης κάποιου με βάση το σημείο του ορίζοντα

Πυξίδα: όργανο προσανατολισμού βασισμένο στην ιδιότητα που έχει η μαγνητική βελόνα να δείχνει πάντα τον Βορρά

Στερεή θέση: η θέση ενός τόπου, ανθρώπου ή αντικείμενου σε σχέση πάντα με τη θέση ενός άλλου τόπου, ανθρώπου ή αντικείμενου

Ορατικά φαινόμενα

Με τις αράδες μας επιλέγαμε περιοχές της Ελλάδας με αρχαιολογικό ενδιαφέρον και προσδιορίζαμε τη σχετική θέση τους ως προς τους Δελφούς, για τους οποίους οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν ότι ήταν το «κέντρο της Γης».

Αν θέλεις, διάβασε κι αυτό...

Τα όρη της Ελλάδας...

Το **Όρμηνο** είναι το βορειότερο τμήμα του νομού Έβρου, το ακρότατο σημείο της χώρας μας στον Βορρά, στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα.

Η **Γαβιάς** είναι το νοτιότερο όρος του κρούσιμους. Το νικό ημιορεινό είναι 5.000 μέτρα πρην. Σήμερα ζουν εκεί περίπου 50 άνθρωποι μόνο.

Η **Μεγίστη**, στο ανατολικότερο σημείο της Ελλάδας, λέγεται αλλιώς και Καστελόλαφο. Ανήκει από τα μακροστενές αυτές μέγας δύο χιλιόμετρα περίπου.

Οι **Θιωνεί** ή αλλιώς Φωνεί, το μικρό νησί του νομού της Κέρκυρας είναι το δυτικότερο σημείο της Ελλάδας. Οι κάτοικοί του είναι άρατοι ναυτικοί και ψαράδες.

© αναγραφές

Προηγούμενη έκδοση

Κεφάλαιο 7ο

Η θέση της Ελλάδας

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθεις:

- να βρίσκετε τη θέση της Ελλάδας στον χάρτη των Βαλκανίων, της Ευρώπης και της Γης
- τα σύνορα της Ελλάδας

Εικόνα 7.1. Παγκόσμιος χάρτης

Παρατηρήστε τον παγκόσμιο χάρτη της εικόνας 7.1 και βρείτε σε ποιο ήπειρο ανήκει η Ελλάδα.

Παρατηρώντας τον θετικό χάρτη οι καθηγητές και οι μαθητές μπορούν να καθορίσουν τη γεωγραφική θέση της Ελλάδας στην Ευρώπη.

Εικόνα 7.2. Πολιτικός χάρτης της Ευρώπης

Τρέχουσα έκδοση

Κεφάλαιο 7ο

Η θέση της Ελλάδας

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθεις:

- να βρίσκετε τη θέση της Ελλάδας στον χάρτη των Βαλκανίων, της Ευρώπης και της Γης
- τα σύνορα της Ελλάδας

Εικόνα 7.1. Παγκόσμιος χάρτης

Παρατηρήστε τον παγκόσμιο χάρτη της εικόνας 7.1 και βρείτε σε ποιο ήπειρο ανήκει η Ελλάδα.

Παρατηρώντας τον θετικό χάρτη οι καθηγητές και οι μαθητές μπορούν να καθορίσουν τη γεωγραφική θέση της Ελλάδας στην Ευρώπη.

Εικόνα 7.2. Πολιτικός χάρτης της Ευρώπης

Προηγούμενη έκδοση

Κεφάλαιο 7ο

Στον παρακάτω χάρτη βλέπεις τα κράτη της Βαλκανικής χερσονήσου με τα οποία συνορεύει η χώρα μας και ορίζεις τη θέση της Ελλάδας στη χερσονήσο αυτή. Ποια μεγάλη θάλασσα βρίσκεται τη νότια πλευρά της χώρας μας;

Σελίδα 7.3. Γεωγραφική χάρτης Βαλκανικής χερσονήσου

Βλέπουμε ότι η Ελλάδα είναι ένα κομμάτι της Ευρώπης αφού βρίσκεται στο νοτιοανατολικό άκρο της και θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι το ακρωτήριο της Βαλκανικής χερσονήσου. Ανατολικά, δυτικά και νότια βρίσκεται από τη Μεσόγειο Θάλασσα, η οποία βρίσκεται ανάμεσα στην Ευρώπη και στην Αφρική.

Η γεωγραφική αυτή θέση έδωσε στη χώρα μας τη δυνατότητα να είναι ο σύνδεσμος της Ευρώπης με τις χώρες της Ασίας και της Αφρικής. Οι περαστές και οι θαλάσσιες συγκοινωνίες και οι μεταφορές των προϊόντων μεταξύ των τριών αυτών ηπείρων γίνονται διά μέσου της ηπειρωτικής Ελλάδας ή των θαλασσών της.

Στις χώρες που υπάρχουν γύρω μας ζουν άνθρωποι που μιλάουν διαφορετικές γλώσσες έχουν διαφορετικές θρησκείες, διαφορετικές συνήθειες και πολιτισμό. Διλαδή στη χώρα μας ο πολιτισμός μας συναντά πολιτισμούς από την Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική. Στο πάραυτα των αιώνων αναπτύχθηκε σκέψις με τους λαούς αυτούς και πολλές συνθέσεις τους έγιναν και δικές μας. Πολλά στοιχεία των πολιτισμών τους βρίσκονται στη γλώσσα μας, στη μουσική μας και στις παραδόσεις μας, όπως θέβρα ο και δικά μας πολιτιστικά στοιχεία έχουν αφομοιωθεί από εκείνους.

Τρέχουσα έκδοση

Κεφάλαιο 7ο

Στον παρακάτω χάρτη βλέπεις τα κράτη της Βαλκανικής χερσονήσου με τα οποία συνορεύει η χώρα μας και ορίζεις τη θέση της Ελλάδας στη χερσονήσο αυτή. Ποια μεγάλη θάλασσα βρίσκεται τη νότια πλευρά της χώρας μας;

Σελίδα 7.3. Γεωγραφική χάρτης Βαλκανικής χερσονήσου

Βλέπουμε ότι η Ελλάδα είναι ένα κομμάτι της Ευρώπης αφού βρίσκεται στο νοτιοανατολικό άκρο της και θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι το ακρωτήριο της Βαλκανικής χερσονήσου. Ανατολικά, δυτικά και νότια βρίσκεται από τη Μεσόγειο Θάλασσα, η οποία βρίσκεται ανάμεσα στην Ευρώπη και στην Αφρική.

Η γεωγραφική αυτή θέση έδωσε στη χώρα μας τη δυνατότητα να είναι ο σύνδεσμος της Ευρώπης με τις χώρες της Ασίας και της Αφρικής. Οι περαστές και οι θαλάσσιες συγκοινωνίες και οι μεταφορές των προϊόντων μεταξύ των τριών αυτών ηπείρων γίνονται διά μέσου της ηπειρωτικής Ελλάδας ή των θαλασσών της.

Στις χώρες που υπάρχουν γύρω μας ζουν άνθρωποι που μιλάουν διαφορετικές γλώσσες έχουν διαφορετικές θρησκείες, διαφορετικές συνήθειες και πολιτισμό. Διλαδή στη χώρα μας ο πολιτισμός μας συναντά πολιτισμούς από την Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική. Στο πάραυτα των αιώνων αναπτύχθηκε σκέψις με τους λαούς αυτούς και πολλές συνθέσεις τους έγιναν και δικές μας. Πολλά στοιχεία των πολιτισμών τους βρίσκονται στη γλώσσα μας, στη μουσική μας και στις παραδόσεις μας, όπως θέβρα ο και δικά μας πολιτιστικά στοιχεία έχουν αφομοιωθεί από εκείνους.

Προηγούμενη έκδοση

Κεφάλαιο 9ο

Εικόνα 9.2. Παιδική ατλάς της Ελλάδας

Παρατηρήστε τον παλαιό πολιτικό χάρτη της Ελλάδας και βρείτε ποια κλάση βρίσκονταν στο Αιγαίο και ποια στο Ιόνιο πέλαγος.

Τρέχουσα έκδοση

Κεφάλαιο 9ο

Εικόνα 9.2. Παιδική ατλάς της Ελλάδας

Παρατηρήστε τον παλαιό πολιτικό χάρτη της Ελλάδας και βρείτε ποια κλάση βρίσκονταν στο Αιγαίο και ποια στο Ιόνιο πέλαγος.

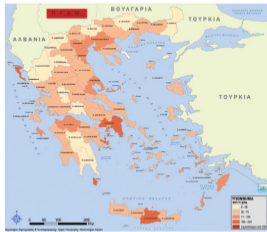
Προηγούμενη έκδοση

Κεφάλαιο 12ο

Οι παραθαλάσσιοι οικισμοί της Ελλάδας

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθεις:

- για τις μεγάλες ελληνικές πόλεις-λιμάνια
- ποια παράγοντες βοήθησαν στην ανάπτυξή τους

Εικόνα 12.1. Χάρτης πληθυσμιακής πυκνότητας της Ελλάδας

Παρατηρώντας τον χάρτη της εικόνας 12.1 προσπαθήσε να εντοπίσεις σε ποιες περιοχές παρατηρείται η μεγαλύτερη συγκέντρωση πληθυσμού.

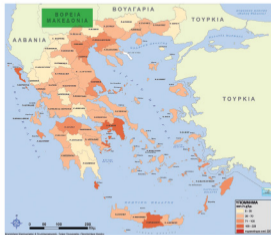
Τρέχουσα έκδοση

Κεφάλαιο 12ο

Οι παραθαλάσσιοι οικισμοί της Ελλάδας

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθεις:

- για τις μεγάλες ελληνικές πόλεις-λιμάνια
- ποια παράγοντες βοήθησαν στην ανάπτυξή τους

Εικόνα 12.1. Χάρτης πληθυσμιακής πυκνότητας της Ελλάδας

Παρατηρώντας τον χάρτη της εικόνας 12.1 προσπαθήσε να εντοπίσεις σε ποιες περιοχές παρατηρείται η μεγαλύτερη συγκέντρωση πληθυσμού.

Προηγούμενη έκδοση

Κεφάλαιο 13ο

Μεγαλύτερα βουνά	Ύψος	Διαμέρισμα
Όλυμπος	2.917	Θεσσαλία - Μακεδονία
Σμόλικας	2.637	Ήπειρος - Μακεδονία
Βόρας (Καϊμακτσαλάν)	2.524	Μακεδονία
Γράμμος	2.520	Ήπειρος - Μακεδονία
Γκιάνια	2.510	Στερεά Ελλάδα
Τύμνη (Γκαμλίνα)	2.497	Ήπειρος
Αθωνικό Όρη (Τζουμίρικα)	2.469	Ήπειρος
Παρνασσός	2.457	Στερεά Ελλάδα
Ίδη (Ψηλορείτης)	2.456	Κρήτη
Λιτικό Όρη	2.452	Κρήτη
Βαρδούσια	2.437	Στερεά Ελλάδα
Ταΐγετος	2.407	Πελοπόννησος

Εικόνα 13.2. Γεωγραφικός χάρτης της Ελλάδας

Όλα τα βουνά μαζί, μικρά και μεγάλα, αποτελούν ένα μεγάλο μέρος του **κατακόρυφου διαμελισμού** της χώρας μας. Αρκετά από αυτά έχουν άμεσες κι απόσπασες πλαγιές, βαθιά **φωράγγια** και κοιλάδες που σχηματίζονται ανάμεσά τους και είναι τοπία στο οποίο πολύ δύσκολα πλησιάζει ο άνθρωπος. Τα περισσότερα βουνά είναι κατεύθυνση από τα Βορειοδυτικά προς τα νοτιοανατολικά.

Τρέχουσα έκδοση

Κεφάλαιο 13ο

Μεγαλύτερα βουνά	Ύψος	Διαμέρισμα
Όλυμπος	2.917	Θεσσαλία - Μακεδονία
Σμόλικας	2.637	Ήπειρος - Μακεδονία
Βόρας (Καϊμακτσαλάν)	2.524	Μακεδονία
Γράμμος	2.520	Ήπειρος - Μακεδονία
Γκιάνια	2.510	Στερεά Ελλάδα
Τύμνη (Γκαμλίνα)	2.497	Ήπειρος
Αθωνικό Όρη (Τζουμίρικα)	2.469	Ήπειρος
Παρνασσός	2.457	Στερεά Ελλάδα
Ίδη (Ψηλορείτης)	2.456	Κρήτη
Λιτικό Όρη	2.452	Κρήτη
Βαρδούσια	2.437	Στερεά Ελλάδα
Ταΐγετος	2.407	Πελοπόννησος

Εικόνα 13.2. Γεωγραφικός χάρτης της Ελλάδας

Όλα τα βουνά μαζί, μικρά και μεγάλα, αποτελούν ένα μεγάλο μέρος του **κατακόρυφου διαμελισμού** της χώρας μας. Αρκετά από αυτά έχουν άμεσες κι απόσπασες πλαγιές, βαθιά **φωράγγια** και κοιλάδες που σχηματίζονται ανάμεσά τους και είναι τοπία στο οποίο πολύ δύσκολα πλησιάζει ο άνθρωπος. Τα περισσότερα βουνά είναι κατεύθυνση από τα βορειοδυτικά προς τα νοτιοανατολικά.

Προηγούμενη έκδοση

Κεφάλαιο 14ο

Οι πεδιάδες της Ελλάδας

Σε αυτό το κεφάλαιο σου θα μιλήσει:

- να εντοπίζετε στον γεωμορφολογικό χάρτη της Ελλάδας τις πεδιάδες και να τις ονομάζετε
- σε ποιο γεωγραφικό διαμέρισμα είναι η κάθε πεδιάδα

Εικόνα 14.1. Γεωμορφολογικός χάρτης Ελλάδας

Το Υπουργείο Αγροτικής Παραγωγής και Τροφίμων μάς πληροφορεί ότι οι λιγότερες μεγάλες ελληνικές πεδιάδες είναι:

Θεσσαλονίκης - Γιαννιναίων, Θεσσαλίας, Ξάνθης - Κοματινής,
Εβρου, Σερρών, Δράμας, Ηλείας, Κισσάμους

Τρέχουσα έκδοση

Κεφάλαιο 14ο

Οι πεδιάδες της Ελλάδας

Σε αυτό το κεφάλαιο σου θα μιλήσει:

- να εντοπίζετε στον γεωμορφολογικό χάρτη της Ελλάδας τις πεδιάδες και να τις ονομάζετε
- σε ποιο γεωγραφικό διαμέρισμα είναι η κάθε πεδιάδα

Εικόνα 14.1. Γεωμορφολογικός χάρτης Ελλάδας

Το Υπουργείο Αγροτικής Παραγωγής και Τροφίμων μάς πληροφορεί ότι οι λιγότερες μεγάλες ελληνικές πεδιάδες είναι:

Θεσσαλονίκης - Γιαννιναίων, Θεσσαλίας, Ξάνθης - Κοματινής,
Εβρου, Σερρών, Δράμας, Ηλείας, Κισσάμους

Προηγούμενη έκδοση

Κεφάλαιο 15ο

Το κωμό σας είναι σε μια μεγάλη πεδιάδα. Ποια πιθανεύματα αναλαμβάνετε σε σχέση με τους ανθρώπους οι οποίοι ζουν σε μια ορεινή περιοχή;

Οι αγρότες είτε ζουν σε ορεινές είτε σε πεδινές περιοχές, για να θελήσουν τις καλλιέργειές τους και τον τρόπο ζωής τους, σηματοδοτούν τους **γεωγραφικούς συντελεστικούς**. Είναι μια προσπάθεια, κατά την οποία όλοι μαζί σκέπτονται και αποφασίζουν για την καθημερινότητα, την εργασία τους, τα προβλήματά τους...

Γίνετε για λίγο όλοι οι μαθητές μέλη ενός αγροτικού συνεταιρισμού. Συζητήστε και αποφασίστε για το είδος των προϊόντων που θα καλλιεργήσετε και τον τρόπο με τον οποίο θα τα εμπορεύεστε.

Εικόνα 15.2 Γεωγραφικός χάρτης της Ελλάδας

Χρησιμοποιώντας τον γεωγραφολογικό χάρτη της Ελλάδας βρείτε πέντε μεγάλες πεδινές πόλεις και πέντε ορεινές. Ας συζητήσουμε τώρα πώς από αυτές παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη ανάπτυξη.

Τρέχουσα έκδοση

Κεφάλαιο 15ο

Το κωμό σας είναι σε μια μεγάλη πεδιάδα. Ποια πιθανεύματα αναλαμβάνετε σε σχέση με τους ανθρώπους οι οποίοι ζουν σε μια ορεινή περιοχή;

Οι αγρότες, είτε ζουν σε ορεινές είτε σε πεδινές περιοχές, για να θελήσουν τις καλλιέργειές τους και τον τρόπο ζωής τους, σηματοδοτούν τους **αγροτικούς συντελεστικούς**. Είναι μια προσπάθεια, κατά την οποία όλοι μαζί σκέπτονται και αποφασίζουν για την καθημερινότητα, την εργασία τους, τα προβλήματά τους...

Γίνετε για λίγο όλοι οι μαθητές μέλη ενός αγροτικού συνεταιρισμού. Συζητήστε και αποφασίστε για το είδος των προϊόντων που θα καλλιεργήσετε και τον τρόπο με τον οποίο θα τα εμπορεύεστε.

Εικόνα 15.2 Γεωγραφικός χάρτης της Ελλάδας

Χρησιμοποιώντας τον γεωγραφολογικό χάρτη της Ελλάδας βρείτε πέντε μεγάλες πεδινές πόλεις και πέντε ορεινές. Ας συζητήσουμε τώρα πώς από αυτές παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη ανάπτυξη.

Προηγούμενη έκδοση

Κεφάλαιο 19ο

Εικόνα 1F.3 Γεωγραφικός χάρτης Ελλάδας με ποταμούς

Βρείτε στον παραπάνω χάρτη από ποιά ποτάμια και ποιά εκβάλλουν οι μεγαλύτεροι ποταμοί της χώρας μας. (Βασισθείτε από τον γεωγραφολογικό χάρτη της 10ης σελ.)

Η Ελλάδα έχει πολλούς ορμητικούς ποταμούς, οι περισσότεροι από τους οποίους έχουν μικρό μήκος. Η ορμητικότητά τους οφείλεται στο γεγονός ότι διασκίζουν μεγάλη απόσταση ξεκινώντας από το βουνό μέχρι να φθάσουν χαμηλότερα στο επίπεδο της θάλασσας. Η ποσότητα νερού που μεταφέρουν είναι διαφορετική από εποχή σε εποχή. Πολλά νερά μεταφέρουν κυρίως το φθινόπωρο και τον χειμώνα, όταν παρατηρούνται έντονες βροχοπτώσεις. Οι πηγές των μεγαλύτερων ποταμών βρίσκονται στην οροσειρά της Πίνδου, η οποία καθορίζει την κατεύθυνση της ροής τους προς το Αιγαίο και το Ιόνιο πέλαγος.

- ✓ Στο Αιγαίο πέλαγος εκβάλλουν ο Αλιάκμονας, ο Πηνειός, ο Σπερχειός.
- ✓ Στο Ιόνιο εκβάλλουν ο Άραχθος, ο Λοΐρας, ο Ασακλιός, ο Εΐνιος, ο Μόραος.
- ✓ Στην Πελοπόννησο ρέουν ο Αλφειός, ο Λάδωνας και ο Ευρώτας. Ο Ευρώτας είναι ο ποταμός των αρχαίων Σπαρτιατών, που πηγάζει από τον Ταΰγετο και εκβάλλει στον Λακωνικό κόλπο.
- ✓ Υπάρχουν και ποτάμια τα οποία πηγάζουν από γειτονικές χώρες και εκβάλλουν στο Αιγαίο. Τα κυριότερα από αυτά είναι: ο Έβρος, ο Νέστος, ο Στρυμόνας και ο Αβδής. Αντίθετα ο Αϊώας πηγάζει από την Πίνδο, περνά στην Αλβανία και εκβάλλει στην Αδριατική θάλασσα.

Τρέχουσα έκδοση

Κεφάλαιο 19ο

Εικόνα 1F.3 Γεωγραφικός χάρτης Ελλάδας με ποταμούς

Βρείτε στον παραπάνω χάρτη από ποιά ποτάμια και ποιά εκβάλλουν οι μεγαλύτεροι ποταμοί της χώρας μας. (Βασισθείτε από τον γεωγραφολογικό χάρτη της 10ης σελ.)

Η Ελλάδα έχει πολλούς ορμητικούς ποταμούς, οι περισσότεροι από τους οποίους έχουν μικρό μήκος. Η ορμητικότητά τους οφείλεται στο γεγονός ότι διασκίζουν μεγάλη απόσταση ξεκινώντας από το βουνό μέχρι να φθάσουν χαμηλότερα στο επίπεδο της θάλασσας. Η ποσότητα νερού που μεταφέρουν είναι διαφορετική από εποχή σε εποχή. Πολλά νερά μεταφέρουν κυρίως το φθινόπωρο και τον χειμώνα, όταν παρατηρούνται έντονες βροχοπτώσεις. Οι πηγές των μεγαλύτερων ποταμών βρίσκονται στην οροσειρά της Πίνδου, η οποία καθορίζει την κατεύθυνση της ροής τους προς το Αιγαίο και το Ιόνιο πέλαγος.

- ✓ Στο Αιγαίο πέλαγος εκβάλλουν ο Αλιάκμονας, ο Πηνειός, ο Σπερχειός.
- ✓ Στο Ιόνιο εκβάλλουν: ο Άραχθος, ο Λοΐρας, ο Ασακλιός, ο Εΐνιος, ο Μόραος.
- ✓ Στην Πελοπόννησο ρέουν ο Αλφειός, ο Λάδωνας και ο Ευρώτας. Ο Ευρώτας είναι ο ποταμός των αρχαίων Σπαρτιατών, που πηγάζει από τον Ταΰγετο και εκβάλλει στον Λακωνικό κόλπο.
- ✓ Υπάρχουν και ποτάμια τα οποία πηγάζουν από γειτονικές χώρες και εκβάλλουν στο Αιγαίο. Τα κυριότερα από αυτά είναι: ο Έβρος, ο Νέστος, ο Στρυμόνας και ο Αβδής. Αντίθετα ο Αϊώας πηγάζει από την Πίνδο, περνά στην Αλβανία και εκβάλλει στην Αδριατική θάλασσα.

Προηγούμενη έκδοση

Κεφάλαιο 22α

Οι ενότητες 22.2α, 22.2β, 22.2γ και 22.3 παρουσιάζουν ορισμένα επιλεγμένα είδη της χώρας μας. Ας συζητήσουμε ποια μέτρα πρέπει να λάβουμε, για να προστατεύσουμε τον πανίδα μας.

Γεωγραφικό εδαφολόγιο

Επιλεγμένα φυτά: τα φυτά που φυτρώνουν σε μια περιοχή λόγω του κλίματος και απαντώνται μόνο στην περιοχή αυτή.

Πείθε: το σύνολο των ζωικών οργανισμών που ζουν σε μια περιοχή.

Χλωρίδα: το σύνολο των φυτικών οργανισμών που ζουν σε μια περιοχή.

Ομαδική δραστηριότητα (πραγματική)

Χαρακτηρίστε σε δύο ομάδες βρούμε τα φυτά που καλλιεργούν οι άνθρωποι και τα κατοικίδια ζώα που υπάρχουν στην περιοχή μας. Επίσης καταγράφουμε τα προϊόντα που παράγονται από αυτά.

Αν θέλεις, διάβασε κι αυτό...

Σπίνα και προστατευόμενα είδη

Ανάμεσα στα προστατευόμενα είδη είναι η μεσογειακή κελύνα Καρέτ-Καρέτ και η φώκια Μανάουζ-Μανάουζ. Η τελευταία φυλάσσεται στα ύδατα της Ζακύνθου και της Κεφαλονιάς, ενώ η πρώτη συναντάται στα ύδατα του Αιγαίου και του Ιονίου πελάγους.

Τα πινακί δάση και κυρίως το δάσος της Δάδοξ αναδίνονται τον Έβρο ποταμό στη Θράκη, είναι καταφύγιο για τη μεγαλύτερη ποικιλία κυνηγετικών πουλιών στην Ευρώπη. Η Μικρή Πράσα στη Μακεδονία έχει την πλουσιότερη ποικιλία φοροφόρων πουλιών στην Ευρώπη, ενώ μπορούμε επίσης να συναντήσουμε κορμοράνους, νερόκοτες, σταχτιάκοτες και κηνηπολιές.

Η καρφή αρκούδα (το μεγαλύτερο θηλαστικό της Ευρώπης) επιβιώνει στα βουνά της Πίνδου και στα βουνά των ανδρών με την Αλβανία, **ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ** και τη Βουλγαρία. Τα βόρεια δάση προσφέρουν καταφύγιο στην αγριόγαια, το σαμούρι και τον αλεγκρο και περιστασιακά σε λύκους και λόγιες, ενώ ευρωπαϊκοί αλεγκροι και ακαντζόχοιροι ζουν στον νότο.

Πηγή: Βιβλίο της Ελληνικής Προεδρίας της Ε.Ε., εκδόσεις 2007

Τρέχουσα έκδοση

Κεφάλαιο 22α

Οι ενότητες 22.2α, 22.2β, 22.2γ και 22.3 παρουσιάζουν ορισμένα επιλεγμένα είδη της χώρας μας. Ας συζητήσουμε ποια μέτρα πρέπει να λάβουμε, για να προστατεύσουμε την πανίδα μας.

Γεωγραφικό εδαφολόγιο

Επιλεγμένα φυτά: τα φυτά που φυτρώνουν σε μια περιοχή λόγω του κλίματος και απαντώνται μόνο στην περιοχή αυτή.

Πείθε: το σύνολο των ζωικών οργανισμών που ζουν σε μια περιοχή.

Χλωρίδα: το σύνολο των φυτικών οργανισμών που ζουν σε μια περιοχή.

Ομαδική δραστηριότητα (πραγματική)

Χαρακτηρίστε σε δύο ομάδες βρούμε τα φυτά που καλλιεργούν οι άνθρωποι και τα κατοικίδια ζώα που υπάρχουν στην περιοχή μας. Επίσης καταγράφουμε τα προϊόντα που παράγονται από αυτά.

Αν θέλεις, διάβασε κι αυτό...

Σπίνα και προστατευόμενα είδη

Ανάμεσα στα προστατευόμενα είδη είναι η μεσογειακή κελύνα Καρέτ-Καρέτ και η φώκια Μανάουζ-Μανάουζ. Η τελευταία φυλάσσεται στα ύδατα της Ζακύνθου και της Κεφαλονιάς, ενώ η πρώτη συναντάται στα ύδατα του Αιγαίου και του Ιονίου πελάγους.

Τα πινακί δάση και κυρίως το δάσος της Δάδοξ, αναδίνονται τον Έβρο ποταμό στη Θράκη, είναι καταφύγιο για τη μεγαλύτερη ποικιλία κυνηγετικών πουλιών στην Ευρώπη. Η Μικρή Πράσα στη Μακεδονία έχει την πλουσιότερη ποικιλία φοροφόρων πουλιών στην Ευρώπη, ενώ μπορούμε επίσης να συναντήσουμε κορμοράνους, νερόκοτες, σταχτιάκοτες και κηνηπολιές.

Η καρφή αρκούδα (το μεγαλύτερο θηλαστικό της Ευρώπης) επιβιώνει στα βουνά της Πίνδου και στα βουνά των ανδρών με την Αλβανία, **τη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας** και τη Βουλγαρία. Τα βόρεια δάση προσφέρουν καταφύγιο στην αγριόγαια, το σαμούρι και τον αλεγκρο και περιστασιακά σε λύκους και λόγιες, ενώ ευρωπαϊκοί αλεγκροι και ακαντζόχοιροι ζουν στον νότο.

Πηγή: Βιβλίο της Ελληνικής Προεδρίας της Ε.Ε., εκδόσεις 2007

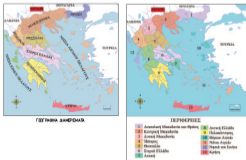
Προηγούμενη έκδοση

Κεφάλαιο 34ο

Τα γεωγραφικά διαμερίσματα και οι περιφέρειες της Ελλάδας

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθουμε:

→ για τα γεωγραφικά διαμερίσματα και τις περιφέρειες της χώρας μας

Εικόνα 34.1. Χάρτης ΕΜΕΕ

Γεωγραφικά διαμερίσματα της Ελλάδας

Ας παρατηρήσουμε τους δύο χάρτες της χώρας μας που φαίνονται στην εικόνα 34.1. Το τρίτο που διακρίνουμε σε κάθε χάρτη έχουν ορισμένες διαφορές μεταξύ τους. Ας αναζητήσουμε γιατί.

Στη χώρα μας υπάρχουν μεγάλες περιοχές οι οποίες έχουν ορισμένα ιδιαίτερα γεωγραφικά και ιστορικά στοιχεία. Η Πελοπόννησος ή Μοριάς, όπως είναι γνωστή από την ιστορία, είναι η περιοχή της πατρίδας μας που συνδέεται με την υπόλοιπη Ελλάδα με τον Ισθμό της Κορίνθου. Η Μακεδονία είναι η περιοχή όπου γεννήθηκε και μεγάλωσε ο Μέγας Αλέξανδρος. Τις περιοχές αυτές τις ονομάζουμε **γεωγραφικά διαμερίσματα**.

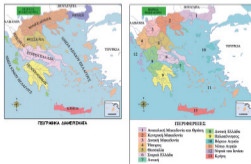
Τρέχουσα έκδοση

Κεφάλαιο 34ο

Τα γεωγραφικά διαμερίσματα και οι περιφέρειες της Ελλάδας

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθουμε:

→ για τα γεωγραφικά διαμερίσματα και τις περιφέρειες της χώρας μας

Εικόνα 34.1. Χάρτης ΕΜΕΕ

Γεωγραφικά διαμερίσματα της Ελλάδας

Ας παρατηρήσουμε τους δύο χάρτες της χώρας μας που φαίνονται στην εικόνα 34.1. Το τρίτο που διακρίνουμε σε κάθε χάρτη έχουν ορισμένες διαφορές μεταξύ τους. Ας αναζητήσουμε γιατί.

Στη χώρα μας υπάρχουν μεγάλες περιοχές οι οποίες έχουν ορισμένα ιδιαίτερα γεωγραφικά και ιστορικά στοιχεία. Η Πελοπόννησος ή Μοριάς, όπως είναι γνωστή από την ιστορία, είναι η περιοχή της πατρίδας μας που συνδέεται με την υπόλοιπη Ελλάδα με τον Ισθμό της Κορίνθου. Η Μακεδονία είναι η περιοχή όπου γεννήθηκε και μεγάλωσε ο Μέγας Αλέξανδρος. Τις περιοχές αυτές τις ονομάζουμε **γεωγραφικά διαμερίσματα**.

Προηγούμενη έκδοση

Κεφάλαιο 35ο

Οι νομοί της Ελλάδας

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθεις

- τους νομούς της χώρας μας, τις πρωτεύουσές τους και τις γνωστότερες πόλεις τους

Εικόνα 35.1 Πάγκος αίματος της ΕΛΛάδας

Ο παρόντος χάρτης παρουσιάζει τους νομούς της χώρας μας. Χρησιμοποιήστε τους χάρτες της εικόνας 34.1 του προηγούμενου μαθήματος, για να βρείτε τους νομούς κάθε γεωγραφικού διαμερίσματος και κάθε περιφέρειας. Ποιοι νομοί ανήκουν σε περιφέρειες διαφορετικές από το γεωγραφικό διαμέρισμά τους;

Τρέχουσα έκδοση

Κεφάλαιο 35ο

Οι νομοί της Ελλάδας

Στο κεφάλαιο αυτό θα μάθεις

- τους νομούς της χώρας μας, τις πρωτεύουσές τους και τις γνωστότερες πόλεις τους

Εικόνα 35.1 Πάγκος αίματος της ΕΜΔίας

Ο παρόντος χάρτης παρουσιάζει τους νομούς της χώρας μας. Χρησιμοποιήστε τους χάρτες της εικόνας 34.1 του προηγούμενου μαθήματος, για να βρείτε τους νομούς κάθε γεωγραφικού διαμερίσματος και κάθε περιφέρειας. Ποιοι νομοί ανήκουν σε περιφέρειες διαφορετικές από το γεωγραφικό διαμέρισμά τους;

